

Доцент кафедри адміністративного
і господарського права
Херсонського державного університету
кандидат юридичних наук, Волкович О.Ю.

Адаптація України до міжнародного оподаткування у сфері адміністрування суб'єктів господарювання

В Україні створено податкову систему, яка за своїм складом та структурою подібна до податкових систем розвинутих європейських країн. Закони з питань оподаткування розроблено з урахуванням норм європейського податкового законодавства, а також аспектів податкової політики ГАТТ/СОТ та інших міжнародних економічних організацій.

Сучасні демократичні стандарти європейських країн відіграють провідну роль у трансформації правової системи України. Вітчизняні правознавці спрямовують свої зусилля на правове забезпечення комплексної адміністративної реформи та переосмислення концептуальних положень адміністративно-правової доктрини нашої держави на основі загальноприйнятих демократичних принципів.

Особливої актуальності набуває пошук інструментів державного регулювання, здатних забезпечити якість перетворення в економіці та соціальній сфері, - опанування інноваційної моделі структурної перебудови та економічного зростання; адоптація національної економіки до тенденцій розвитку світового господарства та ін. У зв'язку з цим необхідно вирішувати ці проблеми стрімкими, ефективними та правовими засобами, оскільки проблеми підвищення ефективності інноваційної діяльності сучасних суб'єктів господарювання набувають принципового значення. Так, її вирішення дасть змогу перейти до створення і використання технологій більш високого рівня, а отже, прискорити економічне зростання національної економіки.

Теоретичним та прикладним підґрунтям цієї теми дослідження стали праці вчених у галузі адміністративного, податкового права, зокрема, В.Б. Авер'янова, Г.В. Атаманчука, А.С. Васильєва, П.Т. Геги, І.П. Голосніченка В.М. Плішкіна, Ю.А. Тихомирова, В.К. Шкарупи, які присвятили певним чином свої роботи проблемам податкових відносин та державного регулювання економіки.

Термін «адаптація» широко використовується останнім часом у всіх напрямках та сферах діяльності, так в економічній системі слід розуміти адаптацію (від лат. *Adaptatio* пристосування) як пристосування економічної системи та її окремих суб'єктів, працівників, до мінливих умов зовнішнього середовища, виробництва, праці, обміну, життя. Наприклад, при переході від централізованої економіки до ринкової необхідна адаптація підприємств та їх працівників до ринкового середовища та до ринкових відносин.

Враховуючи, що з 1 січня 2012 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України (щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва)», тобто можна сказати, що це важливий крок у напрямку поліпшення податкового клімату для підприємців України. Норми цього Закону чітко регламентують: критерії перебування на спрощеній системі; порядок переходу платника на спрощену систему оподаткування і навпаки; порядок визначення доходу; ведення обліку та складання звітності; порядок видачі та анулювання свідоцтва платника єдиного податку; відповідальність платника єдиного податку за недотримання норм кодексу, безумовно підтримуються ДПС України.

Так, пунктом 291.5 ст.291 Податкового кодексу визначено перелік видів діяльності, на які не поширюється спрощена система оподаткування: діяльність з організації, проведення азартних ігор; обмін іноземної валюти; виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу пально-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів та діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива та столових вин) та інші.

Платники єдиного податку – юридичні особи ведуть бухгалтерський облік та складають фінансову звітність за спрощеною формою, встановленою Міністерством фінансів України, застосовують реєстратори розрахункових операцій.

Сучасна система оподаткування з метою стимулювання інвестиційної активності у Податковому кодексі передбачає поетапне зниження податку на прибуток з 25% до 23% (з 01.04.2011 року) та до 16% (з 01.01.2014 року).

Поетапне зменшення податку на прибуток для бізнесу сприятиме уповільненню зростання цін на товари та послуги, а також активізації інвестиційної діяльності. Для податку на додану вартість також впроваджено «пом'якшуюче» нововведення: з 01.01.2014 року ставка ПДВ зменшиться на 3% та складе 17% .

У провідних країнах світу з метою рівномірного розподілу податкових зобов'язань використовується прогресивне оподаткування, ефективність запровадження якого характеризується наступними факторами: зменшення кількості доходів, які приховуються у «тінь»; зменшення податків для населення з низьким рівнем доходів; підвищення доходів Зведеного бюджету України. Услід за гармонізацією структур усіх непрямих податків, звісно, настала черга гармонізації їхніх ставок. Очевидно, щоб сворити повністю справедливі умови для конкуренції в спільному ринку, потрібна спільна система податків на споживання, яка містила б не тільки однакові структури, але й подібні ставки або фактично однакові ставки там, де це можливо.

Ефективна податкова система повинна будуватись, а не тільки декларуватись на принципах, які сформулював ще А. Сміт: 1) рівність всіх суб'єктів оподаткування; 2) зрозумілість податків; 3) максимальна простота і низька затратність податкової системи; 4) зручність для платників тощо. Незважаючи на декларацію цих ідей у нашому законодавстві (Закон України "Про систему оподаткування" від 18 лютого 1997 року № 77/97-ВР та Податковий кодекс України), основним принципом діючої до 2011 року податкової системи було перенесення тягаря адміністрування податків з держави на плечі громадян.

Так, новий діючий Податковий кодекс закріплює: 1) загальність оподаткування; 2) рівність усіх платників перед законом; 3) невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства; 4) презумпція правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу; 5) фіскальна достатність; 6)

соціальна справедливість; 7) економічність оподаткування; 8) нейтральність оподаткування; 9) стабільність; 10) рівномірність та зручність сплати; 11) єдиний підхід до встановлення податків та зборів.

Таким чином, нашій державі безперечно доцільно використовувати досвід європейських країн у сфері оподаткування, у тому числі зміни фіскальної ефективності окремих податків і загального рівня оподаткування економіки. Так, варто не забувати, що це слід робити більш поступово, що сприятиме створенню стабільних умов для бізнесу.